

Työtaistelutilasto 2018

Työtaistelujen lukumäärä nousi edellisvuodesta

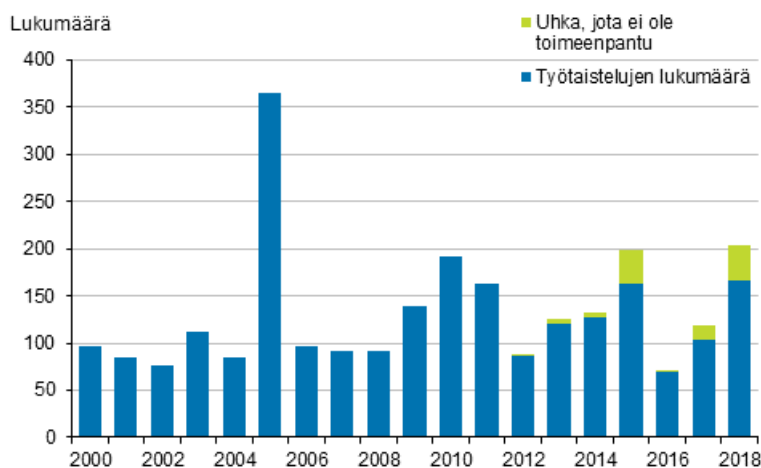
Työtaistelujen lukumäärä oli Tilastokeskuksen mukaan 166 vuonna 2018. Lukumäärä kasvoi edellisvuodesta, jolloin työtaisteluita oli 103. Työtaisteluihin osallisten työntekijöiden lukumäärä oli noin 282 000 ja menetettyjä työpäiviä kertyi noin 214 000.

Uhat lasketaan mukaan työtaistelujen kokonaismäärään

Työtaistelujen kokonaislukumäärässä on mukana myös uhka, jota ei ole toimeenpantu. Uhat ovat mukana ainoastaan työtaistelujen lukumäärätiedossa, ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen tiedoissa vuodesta 2012 alkaen.

Vuonna 2018 toteutuneiden työtaistelujen lukumäärä oli 128 ja työtaistelulla uhkaamisia oli 38, kun vastaavat luvut vuonna 2017 olivat 87 ja 16. Edellisen kerran uhkien lukumäärä oli viime vuoden tasolla vuonna 2015, jolloin uhkien lukumäärä oli 36 ja toteutuneita työtaisteluita oli 127. Muina vuosina (2012–2016) uhkien lukumäärä on ollut korkeintaan viisi.

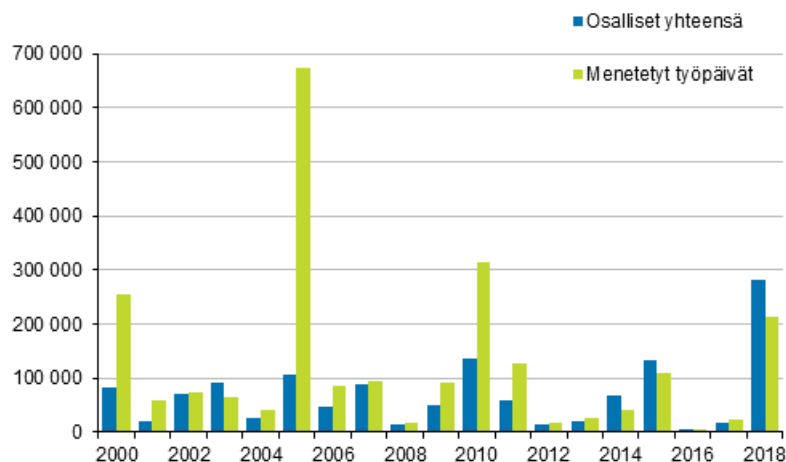
Työtaistelujen lukumäärä vuosina 2000–2018

Osallisia työntekijöitä eniten koko 2000–luvun aikana

Vuoden 2018 aikana työtaisteluihin osallisia työntekijöitä oli 282 096 ja menetettyjä työpäiviä kertyi 214 428, jolloin työtaisteluihin osallisten työntekijöiden määrä oli suurin 2000-luvulla. Menetettyjä työpäiviä sen sijaan on ollut enemmän vuosina 2000 (253 838), 2005 (672 904) ja 2010 (314 667) kuin vuonna 2018.

Osalliset yhteensä ja menetetyt työpäivät vuosina 2000–2018

Alan työehtosopimus oli useimmiten syynä työtaisteluun

Vuonna 2018 työtaistelun syy noin puolessa työtaisteluista oli alan työehtosopimus. Seuraavaksi yleisimmät syyt olivat muu syy ja työnjohto. Työtaistelulla uhkaamisia oli yhteensä 38 ja suurimmassa osassa näistä syynä oli alan työehtosopimus.

Osallisia työntekijöitä ja menetettyjä työpäiviä oli eniten työtaisteluissa, joiden taustalla oli muu syy. Muu syy sisältää myös poliittiset mielenilmaukset. Näissä luvuissa näkyvät vuoden 2018 aikana järjestetyt maan hallituksen toimiin kohdistuneet poliittiset mielenilmaukset. Talvella 2018 järjestettiin mielenilmaus, jolla vastustettiin työttömyysturvan aktiivimallia. Syksyllä 2018 järjestettiin useampia mielenilmauksia, joilla vastustettiin hallituksen esitystä irtisanomissuojan muuttamiseksi.

Työtaistelujen syyt vuonna 2018

Työtaistelun syy	Työtaistelujen lukumäärä	Työtaistelujen lukumäärä, %-osuus	Osalliset yhteensä, %-osuus	Menetetyt työpäivät, %-osuus
Alan työehtosopimus	85	51	14	19
Muu syy	55	33	85	79
Työnjohto	11	7	1	1
Työvoiman vähennys tai sen uhka	7	4	0	0
Palkkaus	4	2	0	0
Tukitoimenpide	4	2	0	0
Kaikki yhteensä	166	100	100	100

Työpäivämenetyksistä suurin osa kohdistui teollisuuteen

Työtaisteluita noin neljännes kohdistui teollisuuden toimialalle. Seuraavaksi eniten työtaisteluita kohdistui hallinto- ja tukipalvelutoiminnan toimialalle ja rakentamisen toimialalle. Työpäivämenetykset olivat viime vuonna suurimmat teollisuuden ja rakentamisen toimialoilla.

Työtaisteluita noin kaksi kolmasosaa oli laillisia työtaisteluita. Työtaistelun laillisuustieto perustuu suurimmaksi osaksi työnantajan ilmoitukseen. Työtaisteluita suurin osa, lähes 80 %, oli lakkoja. Seuraavaksi yleisin työtaistelun muoto oli ylityökielto.

Työtaisteluita yli 100 käytiin useamman kuin yhden kunnan alueella. Alueellisesti tarkasteltuna paikallisia työtaisteluita käytiin eniten Uudenmaan maakunnassa ja toiseksi eniten Pirkanmaan sekä Varsinais-Suomen maakunnissa. Lukumääräisesti eniten työtaisteluita käytiin vuoden 2018 ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä. Näihin neljänneksiin kohdistui myös eniten työpäivämenetyksiä.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Työtaistelut vuosina 1980-2018.....5

Laatuseloste: Työtaistelutilasto.....6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Työtaistelut vuosina 1980-2018

Vuosi	Työtaisteluja (sis. toteutuneet ja uhat) ¹⁾	Joista työtaistelulla uhkaamisia	Osalliset yhteensä	Työtaistelua kohden ²⁾	% työllisistä	Menetettyjä työpäiviä	Osallista kohden
1980	2 238		413 140	185	18,8	1 605 600	3,9
1981	1 612		492 960	306	22,0	659 100	1,3
1982	1 240		167 500	135	7,0	207 600	1,2
1983	1 940		421 840	217	17,7	719 700	1,7
1984	1 710		562 480	329	23,3	1 526 900	2,7
1985	848		171 350	202	7,0	174 300	1,0
1986	1 225		602 730	492	24,8	2 787 600	4,6
1987	802		99 290	124	4,1	130 890	1,3
1988	1 353		244 070	180	10,0	179 820	0,7
1989	629		158 480	252	6,4	204 210	1,3
1990	455		244 760	538	9,9	935 150	3,8
1991	284		166 770	587	7,1	458 340	2,7
1992	168		103 510	616	4,8	76 090	0,7
1993	126		23 190	184	1,1	17 310	0,7
1994	171		70 540	413	3,5	525 700	7,5
1995	112		127 039	1 134	6,3	869 422	6,8
1996	94		43 113	459	2,1	20 077	0,5
1997	91		28 402	312	1,3	103 712	3,7
1998	98		35 380	361	1,6	133 203	3,8
1999	65		14 993	231	0,7	18 953	1,3
2000	96		84 092	876	3,6	253 838	3,0
2001	84		21 715	259	1,0	60 652	2,8
2002	76		70 867	932	3,0	74 985	1,1
2003	112		91 866	820	3,9	66 136	0,7
2004	84		25 211	300	1,0	42 385	1,7
2005	365		106 796	409	4,4	672 904	6,3
2006	97		48 276	498	2,0	85 075	1,8
2007	91		89 729	986	3,7	94 579	1,1
2008	92		15 992	174	0,6	16 352	1,0
2009	139		50 485	363	2,1	91 899	1,8
2010	191		137 526	720	5,6	314 667	2,3
2011	163		59 164	363	2,4	127 758	2,2
2012	86	2	14 984	178	0,6	17 254	1,2
2013	121	5	19 567	169	0,8	25 999	1,3
2014	128	5	69 248	563	2,8	40 526	0,6
2015	163	36	134 427	1 058	5,5	108 911	0,8
2016	69	3	7 287	110	0,3	6 584	0,9
2017	103	16	17 377	200	0,7	23 077	1,3
2018	166	38	282 096	2 204	11,1	214 428	0,8

1) Työtaistelujen kokonaislukumäärä sisältää myös työtaistelulla uhkaamisen. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen aineistossa vuodesta 2012 alkaen.

2) Nimittäjänä on vuodesta 2012 alkaen toteutuneet työtaistelut, eli sarakkeen Työtaisteluja lukumäärä vähennettynä sarakkeen Joista työtaistelulla uhkaamisia lukumäärällä.

Laatuseloste: Työtaistelutilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Työtaistelutilasto kuvaa työntekijöiden tai työnantajien Suomessa järjestämiä työtaisteluita. Työtaistelujen laajuutta kuvataan lukumäärillä osallisista työntekijöistä ja menetetyistä työpäivistä.

1.2 Tilaston aineistot ja käsitteet

Aineistot:

Pääosa työtaistelutiedoista saadaan työnantajajärjestöiltä. Lisäksi työtaistelutietoja kerätään tiedotusvälineistä ja kysytään tarkempia tietoja suoraan yrityksiltä.

Käsitteet:

Työtaistelu: Työntekijäpuolen tai työnantajapuolen työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskeinoa jonkin päämäärän saavuttamiseksi. Erilaisia työtaistelun muotoja ovat mm. lakot, ylityökiellot ja työsulut.

Työtaistelulla uhkaaminen: Työtuomioistuimen vakiintuneen käytännön mukaan työtaistelulla uhkaaminen muodostaa itsenäisen työtaistelutoimenpiteen. Nämä ovat mukana työtaistelujen lukumäärätiedossa, mutta ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen aineistossa vuodesta 2012 alkaen.

Lakko: Työntekijät kieltäytyvät työn tekemisestä ja tällöin he eivät myöskään yleensä saavu työpaikalle.

Jarrutus: Työntekijät ovat työpaikalla, mutta tekevät työtä normaalia huomattavasti hitaammin.

Saarto: Työntekijät kieltäytyvät esim. käsittelemästä tietyn yrityksen kuljetuksista.

Ylityökielto: Työntekijät kieltäytyvät ylitöiden tekemisestä.

Työsulku: Työnantaja sulkee työpaikan ja keskeyttää palkanmaksun.

Välillisesti työtaisteluun osallistuneet: Työntekijät, jotka eivät kuulu työtaistelun osapuoliin, mutta jotka eivät ole voineet tehdä työtänsä työtaistelun vuoksi.

Valtakunnallinen työtaistelu: Työtaistelu on valtakunnallinen, jos sitä johtaa ammattiliitto tai jokin muu yhteinen organisaatio koko valtakunnan alueella. Valtakunnallisia työtaisteluita ei tilastoida lääneittäin tai kunnittain.

2. Menetelmäkuvaus

Työtaistelutilastoon kerätään kaikki työtaistelut, jotka tulevat Tilastokeskuksen tietoon. Työnantajajärjestöjen työtaistelutiedot ja muulla tavalla kerätyt työtaistelutiedot kerätään yhteen tietokantaan. Näin saadusta tietokannasta tehdään taulukoita valittujen luokittelujen ja määrätietojen mukaan.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Osa pienemmistä työtaisteluista jää tilaston ulkopuolelle, koska niiden olemassaolosta ei saada tietoa. Näiden työtaistelujen puuttumisella on lähinnä merkitystä vain työtaistelujen lukumäärätietoihin. Työtaistelujen laajuutta paremmin kuvaaviin osallisten työntekijöiden lukumäärätietoihin ja työpäivämenetyksiin pienten työtaistelujen puuttumisella ei ole olennaista merkitystä. Työtaistelujen laajuudesta voi olla työnantaja- ja työntekijäpuolella erilainen näkemys. Yleensä käytetään työnantajajärjestöjen tietoja, jos ne ovat saatavilla.

Liitetaulukko 1: jos työtaisteluita on toimialalla ollut ainoastaan yksi tai kaksi, menetetyt työpäivät tieto on korvattu kahdella pisteellä tietosuojasyistä. Lisäksi on käytetty toissijaista suojausta tarvittaessa (jos toimialalla on vain yksi ensisijainen suojaus).

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vuodesta 2010 lähtien työtaistelutiedot julkaistaan kerran vuodessa tilastovuotta seuraavan kevään aikana. Työtaistelutietoja julkaistaan neljännesvuoden tarkkuudella. Työtaistelutietoja voidaan luovuttaa myös kuukauden tarkkuudella. Jos työtaistelu kestää kuukauden tai neljännesvuoden vaihteen yli, se sijoitetaan yleensä sille ajanjaksolle, jolla se on suurimmaksi osaksi tapahtunut. Suuria työtaisteluita jaetaan tarkemmin eri neljänneksille tarpeen mukaan.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot julkaistaan kerran vuodessa internetissä tilaston kotisivuilla ja Statfin-tilastopalvelussa.

Lisäksi tietoja on Suomen tilastollisessa vuosikirjassa. Tarkempia tietoja on mahdollista saada Tilastokeskuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

6.1 Vertailtavuus muiden maiden tilastoihin

Eri maiden työtaistelutilastot voivat vaihdella suuresti. Joissain maissa käytetään rajoja, joilla kestoitaan tai osallistujamäärältään pienimmät työtaistelut jäävät tilaston ulkopuolelle. Työjärjestö ILO kerää tietoa työtaisteluista kaikista maista, joista sitä on saatavilla.

6.2 Vertailtavuus historiatietoihin

Työtaistelutietoja on olemassa yli sadan vuoden ajalta. Vuonna 1971 tehtiin tilaston laaja uudistus, jolloin tilaston kattavuus pienemmissä työtaisteluissa parani.

Työtaistelujen kokonaislukumäärä sisältää myös työtaistelulla uhkaamisen. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen tiedoissa vuodesta 2012 alkaen. Uhat ovat mukana ainoastaan työtaistelujen lukumäärätiedossa, ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastokeskuksen julkaisema työtaistelutilasto perustuu suurimmaksi osaksi Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) aineistoon. Tilastokeskuksen julkaisema työtaistelujen lukumäärätieto voi poiketa EK:n julkaisemasta lukumäärätiedosta, koska Tilastokeskuksessa eri toimipaikkojen työtaistelutietoja yhdistellään samaksi työtaisteluksi.

Lisätietoja

Anu Uttu 029 551 2322

Olli Ruuska 029 551 3274

Anna Mustonen 029 551 3651

Vastaava tilastojohtaja:

Mari Ylä-Jarkko

palkat.indeksit@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Työtaistelut 2018. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-0823 (pdf)